

Investigating internet addiction and its relationship with personality traits of students of farhangian university

Ali Asadi^{*1}, Mohammad Azimi²

¹ BA student of Educational Sciences, Farhangian University, Tehran, Iran

² Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Farhangian University, Tehran, Iran

Corresponding author: aliasadi5011@gmail.com

Received:2021/06/13 Accepted:2022/07/23

Abstract

Background and Objectives: Addiction in its general sense is defined as the habitual compulsion to engage in a certain activity or utilize a substance, notwithstanding the devastating consequences on the individual's physical, social, spiritual, mental and financial well being. Personality traits are enduring traits that do not change much in different situations. Many studies have shown that personality traits have a significant impact on internet use so this study was designed to evaluate this relationship among students of Ardabil farhangian university.

Methods: two hundred eleven Ardabil university students (111 boys and 100 girls) were participants of this study in the spring of 1400 which were selected by simple random sampling. Short form of big five personality factor's scale (NEO- FFI) and young's internet addiction test (IAT) were used as measures of the study. Participants were free to respond and fill questionnaires and their information was kept confidential. Statistical methods that used in this study include Pearson correlation coefficients, simultaneous and stepwise regression analysis.

Findings: : the consequences illustrated that there is a significant positive relationship between neuroticism and the internet use in girls and boys($r = 0/45$, $p < 0/01$) although we found significant negative relationship between conscientiousness and internet use($r = - 0/50$, $p < 0/01$).

Conclusion: internet addiction is associated with some of the personality traits of students, including neuroticism and conscientiousness.

Keywords: Addiction, internet, personality, virtual space, students, Farhangian University

بررسی اعتیاد به فضای مجازی و رابطه‌ی آن با ویژگی‌های شخصیتی دانشجومعلم

دختر و پسر دانشگاه فرهنگیان

علی اسدی^{۱*}، محمد عظیمی^۲^۱ * دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران^۲ استادیار، گروه علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران

*نویسنده مسئول: aliasadi5011@gmail.com

دریافت: ۱۴۰۰/۰۳/۲۳

پذیرش: ۱۴۰۱/۰۵/۰۱

چکیده

زمینه و اهداف: اعتیاد در معنای کلی آن، یعنی یک نوع عادت اجباری در انجام دادن فعالیتها و یا مصرف موادی خاص که علازم پيامدهای ویرانگر فیزیکی، اجتماعی، اقتصادی، روحی و روانی به صورت مستمر ادامه پیدا می‌کند. ویژگی‌های شخصیتی، صفاتی پایدار در طول زمان هستند که از موقعیتی به موقعیت دیگر تغییر چندانی نمی‌کنند. تحقیقات بسیاری نشان داده است که ویژگی‌های شخصیتی تاثیر مهمی بر استفاده از اینترنت دارند، لذا این پژوهش برای ارزیابی این ارتباط در دانشجومعلم شهر اردبیل طراحی گردید.

روش‌ها: نمونه‌ی پژوهش که در بهار سال ۱۴۰۰ انجام گرفته است، شامل ۲۱۱ نفر از دانشجو معلم دانشگاه فرهنگیان شهر اردبیل بود که به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده، انتخاب و به وسیله‌ی پرسش‌نامه‌ی ۲۰ سوالی اعتیاد به اینترنت یانگ و پرسشنامه‌ی ۶۰ سوالی نئو مورد سنجش قرار گرفتند. آزمودنی‌ها در پاسخ گویی مختار بودند و اطلاعات آن‌ها محرمانه ثبت و نگهداری گردید. روش‌های آماری مورد استفاده شامل ضریب همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون هم‌زمان و گام به گام می‌باشد.

یافته‌ها: ارتباط معنی‌داری میان روان‌رنجورخویی و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دختر و پسر در ضرایب همبستگی و تحلیل رگرسیون هم‌زمان و گام به گام ($r=0/45, P<0/01$) وجود دارد. همچنین ارتباط معنی‌داری میان وظیفه‌شناسی و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دختر و پسر در ضرایب همبستگی و تحلیل رگرسیون هم‌زمان و گام به گام ($r= - 0/50, P<0/01$) به دست آمد.

نتیجه‌گیری: اعتیاد به اینترنت با برخی از صفات شخصیتی دانشجویان از جمله روان‌رنجورخویی و وظیفه‌شناسی ارتباط دارد.

کلمات کلیدی: اعتیاد، اینترنت، شخصیت، فضای مجازی، دانشجویان، دانشگاه فرهنگیان

مقدمه

ما در عصر تحولات زندگی می‌کنیم. جهان ما هر روز دارد کوچک‌تر می‌شود و به طبع آن ارتباطات ما انسان‌ها با یکدیگر بیشتر و پایدارتر می‌شود؛ ولی در بعضی مواقع همین رسانه‌های دیجیتالی که ما را در کوتاه‌ترین زمان ممکن به دیگران مرتبط می‌کنند، باعث بیگانگی و انزوا هم می‌شوند و حتی اثر اعتیادآور به دنبال دارند.

اعتیاد در معنای کلی آن، یعنی یک نوع عادت اجباری در انجام دادن فعالیتها و یا مصرف موادی خاص که علی‌رغم پیامدهای ویرانگر فیزیکی، اجتماعی، اقتصادی، روحی و روانی به صورت مستمر ادامه پیدا می‌کند (Young, 1998).

یک الگوریتم ساده از معیارهای اعتیاد که در تشخیص می‌تواند مفید باشد، DIAR است که شکل مخفف مراتب زیر است:

۱- تمایل به ترک^۱ - ناتوانی در ترک^۲ - تلاش برای ترک^۳ - به حال نخستین برگشتن^۴

این الگویی است که معمولاً در همه‌ی افراد معتاد دیده می‌شود. DIAR همچنین می‌تواند الگوی نشانگر مهمی برای تشخیص اعتیاد به اینترنت نیز باشد (Young, 1998). اعتیاد به اینترنت به عنوان یک نوع اعتیاد رفتاری مانند اعتیاد به قمار، پرخوری، تماشای تلویزیون و مانند آن در نظر گرفته می‌شود و در این جا فرد نه به ماده، بلکه به آنچه که در رایانه و در بستر فضای مجازی انجام می‌دهد یا به احساسی عاطفی و هیجانی که در هنگام حضور و انجام آن به او دست می‌دهد، معتاد می‌شود (shayegh & Goldberg, 2009).

انجمن روان‌پزشکی آمریکا با وجود اینکه در آخرین و به روزترین ویراست کتاب راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی به طور دقیق اشاره‌ای به اختلال اعتیاد به اینترنت نداشته است؛ ولی در بخش اختلال بازی اینترنتی که زیرشاخه‌ای از اختلال اعتیاد به اینترنت محسوب می‌شود، به طور کلی اعتیاد به اینترنت را یک الگوی استفاده از اینترنت که موجب اختلال عملکردی شده و با حالات ناخوشایند درونی در طول یک دوره‌ی دو ماهه همراه باشد، تعریف کرده است و هفت ملاک برای تشخیص ارائه داده است: ۱- تحمل^۲ - علایم ترک^۳ - زمان استفاده از اینترنت بیش از آنچه که فرد در ابتدا قصد دارد به طول انجامد^۴ - تلاش مداوم برای کنترل رفتار^۵ - از دست دادن علاقه نسبت به مشغولیتها و سرگرمی‌های غیر اینترنتی^۶ - کاهش فعالیت‌های اجتماعی، شغلی و تفریحی در اثر استفاده از اینترنت^۷ - استفاده بیش از اندازه از اینترنت با وجود آگاهی از آثار منفی آن (Marmion & Chiche, 2016).

¹ Desire to stop

² Inability to stop

³ Attempts to stop

⁴ relapse

کیمبرلی یانگ اولین شخصی بود که رابطه‌ی معنی‌داری بین مصرف بی‌رویه و بی‌هدف اینترنت با عملکرد تحصیلی و شغلی فرد پیدا کرد و نشان داد که اعتیاد به اینترنت می‌تواند به اندازه‌ی سایر اختلالات رفتاری درد سر ساز و مشکل ساز باشد (Young, 1998). همچنین طبق یافته‌های گرین (۱۹۹۹)، تقریباً ۶ درصد از افرادی که اعتیاد به اینترنت دارند، معمولاً در معرض پیامدهای جدی و منفی آن هستند. مطالعات اخیر در فرانسه نشان داده است که ۵۰ درصد طلاق‌های ثبت شده به نحوی با اینترنت و زیرشاخه‌های آن مرتبط هستند و طبق قانونی که در این کشور وضع شده است، افراد می‌توانند از پیام‌های رد و بدل شده در شبکه‌های اینترنتی مانند فیس‌بوک، ایمیل و... به عنوان سند و مدرک در دادگاه استفاده کنند (Young, 1998).

پژوهش‌هایی که در سال‌های اخیر شکل گرفته‌اند، به دنبال مشخص کردن عوامل مرتبط با اعتیاد به اینترنت و پیش‌بینی میزان استفاده از آن هستند. مطالعات و سیع عوامل مختلفی را در ارتباط با اعتیاد به اینترنت و مصرف بی‌رویه آن مشخص کرده‌اند که مهم‌ترین آن ویژگی‌های شخصیتی است (Beard & Wolf, 2001; Floros & Siomos, 2014; Kuss et al., 2013; Landers et al., 2006).

شخصیت در معنای تخصصی خود، الگوی صفات نسبتاً پایدار و ویژگی‌های منحصر به فرد است که به رفتار شخص ثبات و فردیت می‌بخشد و همچنین گوردون آلپورت شخصیت را سازمان پویای درون فرد می‌داند که متشکل از نظام‌های روانی- جسمانی است که سازگاری‌های منحصر به فرد او با محیطش را تعیین می‌کند (Jess & Gregory J. Feist, 2013).

نظریه‌ی پنج عاملی شخصیت که به پنج عامل بزرگ^۱ نیز معروف است، از سوی دو روانشناس ساکن ایالات متحده به نام کاستا^۲ و مک کری^۳ در اواخر دهه ۸۰ میلادی ارائه شد و در اوایل دهه ۹۰ مورد ارزیابی قرار گرفت. گرچه گلدبرگ ابتدا در سال ۱۹۸۱ از پنج عامل بزرگ برای توصیف تحلیل عاملی صفات شخصیت استفاده کرده بود، ولی کاستا و مک کری تحقیق خود را ادامه دادند. پنج عامل اصلی یا بزرگ عبارتند از: روان‌رنجور خویی^۴، برونگرایی^۵، گشودگی به تجربه (تجربه‌پذیری)^۶، خوشایندی (توافق)^۷ و وظیفه‌شناسی^۸ (McCrae & Costa, 2003).

¹ Big five

² Costa

³ McCrae

⁴ Neuroticism

⁵ extraversion

⁶ Openness to experience

⁷ Agreeableness

⁸ Conscientious

نتایج تحقیق انجام شده که توسط جکسن، ژنگ و سوآروی ۲۶۵ نفر از دانشجویان چینی صورت گرفته بود، رابطه‌ی معنی‌داری بین برونگرایی و استفاده از اینترنت (در سطح ۰/۰۱) نشان داد (Wang et al., 2012). همچنین طی تحقیقی که در دانشگاه جورجیا با ۲۱۰ نفر از دانشجویان صورت گرفت، ارتباط معنی‌دار و مثبتی بین برونگرایی و استفاده از اینترنت مشاهده شد (Amiel & Sargent, 2004). در مقابل، در تحقیق آنولی و همکارانش، با ۱۵۸ نفر شرکت‌کننده رابطه‌ی معنی‌دار و منفی بین برونگرایی و استفاده از اینترنت به دست آمد (Anolli et al., 2005).

در رابطه با گشودگی به تجربه، تحقیقی که با ۱۱۷ نفر از دانشجویان دانشگاه تنسی ایالات متحده صورت گرفت، هیچ رابطه‌ی معنی‌داری بین گشودگی به تجربه و اعتیاد به اینترنت و مصرف اینترنت یافت نشد (Landers et al., 2006). در مقابل در تحقیق صورت گرفته در استونیا که ۱۵۰۰ نفر از افراد ۱۵ تا ۷۵ سال در آن شرکت داشتند، رابطه‌ی معنی‌دار و مثبتی بین گشودگی و مصرف اینترنت به دست آمد (Kalmus et al., 2011). در رابطه با روان‌رنجورخویی و ارتباطش با اعتیاد به اینترنت در یک تحقیق ۱۳۸ نفری در کشور آلمان، ارتباط معنی‌دار و مثبتی بین این دو متغیر یافت شد (Wolfradt & Doll, 2001). در تحقیق صورت گرفته در دانشگاه جورجیا ایالات متحده با ۲۱۰ نفر شرکت‌کننده، ارتباط معنی‌دار و منفی بین روان‌رنجورخویی و مصرف اینترنت به دست آمد (Amiel & Sargent, 2004). در تحقیق دانشگاه تنسی با ۱۱۷ نفر شرکت‌کننده ارتباط معنی‌دار و منفی بین وظیفه‌شناسی و مصرف اینترنت پیدا شد (Landers et al., 2006). در تحقیق دیگری که در دانشگاه RMIT استرالیا با ۱۳۲۰ نفر شرکت‌کننده صورت گرفت، رابطه‌ی معنی‌دار و منفی بین وظیفه‌شناسی با مصرف اینترنت به دست آمد (Ryan et al., 2011).

طی تحقیقی که در دانشگاه منچستر انگلستان با ۳۰۰ نفر از دانشجویان مشارکت‌کننده صورت گرفت، هیچ رابطه‌ی معنی‌داری بین خوشایندی و مصرف اینترنت پیدا نشد (Hughes et al., 2009). در تحقیق دانشگاه تنسی رابطه‌ی معنی‌دار و منفی بین خوشایندی و مصرف اینترنت به دست آمد (Landers et al., 2006). با توجه به نتایج ضد و نقیض تحقیقات پیشین، توسعه و تحول روز افزون تکنولوژی، جابه‌جایی مرزهای فضای مجازی و نیاز به پژوهش‌های به روزتر و همچنین به دلیل مطالعات محدودی که در این زمینه در ایران انجام شده است، مطالعه و پژوهش حاضر صورت گرفت. در این پژوهش، رابطه‌ی بین ویژگی‌های شخصیتی و ۵ عامل بزرگ با میزان مصرف و اعتیاد به اینترنت در میان دانشجویان معلمان دختر و پسر شهر اردبیل مورد بررسی و مطالعه قرار گرفت.

¹ Jackson

² Zhang

³ Su

⁴ Anolli

روش پژوهش

در این پژوهش با توجه به نوع و ماهیت موضوع تحقیق و از نظر هدف، تحقیقی میدانی و کاربردی است و از نظر کنترل متغیرها، یک تحقیق غیر آزمایشی است؛ زیرا روابط بین متغیرها دستکاری نشده است. این پژوهش از نوع همبستگی بوده و رابطه‌ی میان متغیرها بر اساس هدف تحقیق، تحلیل می‌گردد. جامعه آماری این پژوهش کلیه‌ی دانشجویان دختر و پسر دانشگاه فرهنگیان شهر اردبیل در بهار سال ۱۴۰۰ می‌باشد. نمونه‌ی این پژوهش متشکل از ۲۱۱ نفر (۱۱۱ پسر و ۱۰۰ دختر) می‌باشد که به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. دانشجویان در پاسخگویی به پرسشنامه‌ها مختار بودند و اطلاعات به صورت محرمانه ثبت و نگهداری گردید.

در این پژوهش جهت سنجش متغیرهای تحقیق از دو پرسشنامه استفاده شده است که عبارتند از: الف) برای اندازه‌گیری اعتیاد به اینترنت آزمون ۲۰ سوالی اعتیاد به اینترنت Young استفاده شده است. با توجه به عدم اتفاق نظر بر سر معیارهای تشخیصی اعتیاد به اینترنت، پرسشنامه‌های مختلفی از سوی محققان تدوین و به کار گرفته شده است که از میان آنها، آزمون ۲۰ سوالی کیمبرلی یانگ بیشتر مورد توجه و استفاده قرار گرفته است.

در آزمون اعتیاد به اینترنت^۱ (IAT) خواننده باید به هر یک از ۲۰ سوال روی مقیاس لیکرت پنج درجه‌ای شامل هرگز، به ندرت، گاهی اوقات، اغلب و همیشه پاسخ بدهد. دامنه‌ی نمرات این آزمون از ۰ تا ۱۰۰ است که نمره‌ی بیشتر، نشان‌دهنده‌ی وابستگی بیشتر به اینترنت و شدیدتر بودن مشکلاتی است که در نتیجه‌ی استفاده مفرط از آن به وجود آمده است. برای ارزیابی نمرات پرسشنامه از دستورالعمل یانگ استفاده گردیده است، به این معنی که نمره‌ی ۲۰ تا ۴۹ نشان‌دهنده‌ی کاربر معمولی، نمره‌ی ۵۰ تا ۷۹ نشان‌دهنده‌ی کاربر در معرض خطر و نمره‌ی ۸۰ تا ۱۰۰ نشان‌دهنده‌ی کاربر معتاد می‌باشد. در اجرای IAT در سوئد، آلفای کرونباخ ۰/۹۵ به دست آمده است که در یک تحقیق کره‌ای نیز ۰/۹ به دست آمده است.

مورن در پژوهشی که برای بررسی اعتبار و روایی آزمون یانگ انجام داد، بیان کرد که گرچه این آزمون بر اساس اصول روان‌سنجی ساختاریافته تهیه نشده است؛ ولی پژوهش‌ها نشان داده‌اند که این آزمون به عنوان ابزاری جهت سنجش اعتیاد، از اعتبار و روایی بالایی برخوردار و بهره‌مند است (Widyanto & McMurrin, 2004).

ب) برای اندازه‌گیری ویژگی‌های شخصیتی از آزمون ۶۰ سوالی NEO-FFI استفاده شده است که سوالات آن در مقیاس لیکرت پنج درجه‌ای و توسط خود فرد پاسخ داده می‌شوند. این آزمون از جدیدترین ابزارها در زمینه‌ی ارزیابی شخصیت است. فرم تجدید نظر شده‌ی پرسشنامه شخصیتی نو در سال ۱۹۸۵ توسط Costa و Mc Crae تهیه شده است. نسخه‌ی اصلی این پرسشنامه حاوی ۲۴۰ سوال است و دارای دو فرم درجه‌بندی توسط خود فرد و فرم دیگر آن، درجه‌بندی توسط دیگران می‌باشد که پنج عامل اصلی شخصیت و شش خصوصیت و

¹ Internet addiction test

زیر مقیاس در هر عامل را اندازه می‌گیرد و به این ترتیب، ارزیابی جامعی از شخصیت فرد ارائه می‌دهد. این تست در ایران توسط گروسی ترجمه، هنجاریابی و اجرا شده است. آزمون نئو پنج عاملی در برگیرنده یک الگوی فرضی است که از نتیجه جمع‌بندی دهه‌های متمادی پژوهش با روش‌های تحلیل عامل بر روی ساختار شخصیت به دست آمده است. شاخص‌های این آزمون از گسترش و پالایش ترکیبی از منطق کلامی و روش‌های تحلیل عامل به دست آمده و یافته‌ها نزدیک به ۱۵ سال مورد پژوهش‌های گسترده بر روی نمونه‌های بالینی و نمونه‌هایی از افراد بالغ قرار گرفته است. همانطور که گفته شد، این آزمون دارای ۵ عامل یا شاخص اصلی است که عبارتند از: روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی، گشودگی به تجربه، خوشایندی، وظیفه‌شناسی که به ترتیب ضریب پایایی آنها در ایران ۰/۸۳، ۰/۷۵، ۰/۸۰، ۰/۷۹، ۰/۷۹ به دست آمده است (Garousi, 1998). برای تحلیل اطلاعات از آزمون‌های ضریب همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون همزمان و تحلیل رگرسیون گام به گام استفاده گردیده است.

یافته‌ها

به منظور آزمودن فرضیه‌های پژوهشی از روش ضریب همبستگی پیرسون و اعتبار آماری آن استفاده شد (جدول‌های ۱ تا ۳). لازم به ذکر است که این فرضیه‌ها یک بار برای دانشجویان پسر، بار دوم برای دانشجویان دختر و بار سوم برای دانشجویان دختر و پسر (کل) مورد آزمون قرار گرفت.

جدول ۱- محاسبه‌ی ضریب همبستگی پیرسون و اعتبار آماری آن به منظور بررسی رابطه‌ی بین ویژگی‌های

شخصیتی NEO و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان پسر

متغیرها	ضریب همبستگی RXY	ضریب تعیین V	سطح معنی‌داری P
روان‌رنجورخویی	۰/۴۸	٪۲۳	۰/۰۱
برون‌گرایی	-۰/۲۹	٪۸/۴۱	۰/۰۱
گشودگی	۰/۰۳۳	٪۰/۱۰	۰/۷۳۵
خوشایندی	-۰/۱۵	٪۲/۲۵	۰/۱۰۰
وظیفه‌شناسی	-۰/۴۵	٪۲۰/۲۵	۰/۰۱

N=۱۱۱

با توجه به جدول ۱ و نتایج حاصل ملاحظه می‌شود که از بین ویژگی‌های شخصیتی NEO، بین ویژگی‌های روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی و وظیفه‌شناسی با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان پسر رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد. به طوری که رابطه‌ی بین ویژگی روان‌رنجورخویی با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان پسر ۰/۴۸ می‌باشد و چون مقدار $p < ۰/۰۱$ می‌باشد، می‌توان نتیجه گرفت که رابطه معنی‌دار است. رابطه‌ی بین ویژگی برون‌گرایی با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان پسر $-۰/۲۹$ در سطح $p < ۰/۰۱$ می‌باشد که نشان‌دهنده‌ی رابطه‌ی معنی‌دار و منفی است. همچنین بین ویژگی وظیفه‌شناسی و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان پسر $-۰/۴۵$ با سطح معنی‌داری $p < ۰/۰۱$ می‌باشد که رابطه‌ی معنی‌دار و منفی است. از آنجایی که ضریب همبستگی متغیر

روان رنجورخویی از نوع مثبت یا مستقیم است، بنابراین با افزایش متغیر روان رنجورخویی، متغیر اعتیاد به اینترنت در دانشجویان پسر افزایش می‌یابد و بالعکس. همچنین از آن جایی که ضرایب همبستگی متغیرهای برون‌گرایی و وظیفه‌شناسی از نوع منفی یا معکوس هستند لذا با افزایش متغیرهای برون‌گرایی و وظیفه‌شناسی، متغیر اعتیاد به اینترنت در دانشجویان پسر کاهش می‌یابد و بالعکس.

همچنین با محاسبه‌ی ضریب تعیین (V) ملاحظه می‌شود که ۲۳ درصد از واریانس نمرات ویژگی روان رنجورخویی با واریانس نمرات اعتیاد به اینترنت دانشجویان پسر مشترک است و در متغیر برون‌گرایی ۸/۴۱ درصد از واریانس نمرات ویژگی برون‌گرایی با واریانس نمرات اعتیاد به اینترنت دانشجویان پسر مشترک است و سرانجام در متغیر وظیفه‌شناسی، ۲۰/۲۵ درصد واریانس نمرات ویژگی وظیفه‌شناسی با واریانس نمرات اعتیاد به اینترنت دانشجویان پسر مشترک است.

جدول ۲- محاسبه‌ی ضریب همبستگی پیرسون و اعتبار آماری آن به منظور بررسی رابطه‌ی بین ویژگی‌های شخصیتی NEO و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دختر.

متغیرها	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	سطح معنی‌داری
	Rxy	V	P
روان رنجورخویی	۰/۳۷	٪۱۳/۶	۰/۰۱
برون‌گرایی	-۰/۳۶	٪۱۲/۹	۰/۰۱
گشودگی	-۰/۱۵	٪۲/۲۵	۰/۱۳۹
خوشایندی	-۰/۴۰	٪۱/۶	۰/۰۱
وظیفه‌شناسی	-۰/۵۲	٪۲/۷	۰/۰۱

N=۱۰۰

توجه به جدول ۲ و نتایج حاصل ملاحظه می‌شود که از بین ویژگی‌های شخصیتی NEO، بین ویژگی‌های روان رنجورخویی، برون‌گرایی، خوشایندی و وظیفه‌شناسی با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دختر رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد. رابطه‌ی بین ویژگی روان رنجورخویی با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دختر ۰/۳۷ می‌باشد که رابطه‌ی معنی‌دار و مثبت است و همچنین بین ویژگی برون‌گرایی با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دختر ۰/۳۶- می‌باشد که رابطه‌ی معنی‌دار و منفی است. میان ویژگی خوشایندی هم با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دختر ۰/۴۰- است که رابطه‌ی معنی‌دار و منفی می‌باشد و همچنین بین ویژگی وظیفه‌شناسی با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دختر ۰/۵۲- است که رابطه‌ی معنی‌دار و منفی می‌باشد و با توجه به $p < 0/01$ ، وجود رابطه‌ی معنی‌دار بین متغیرهای مذکور تایید می‌شود. از آن جایی که ضریب همبستگی متغیر روان رنجورخویی از نوع مثبت یا مستقیم است؛ بنابراین با افزایش متغیر روان رنجورخویی، متغیر اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دختر افزایش می‌یابد و بالعکس. همچنین از آن جایی که ضرایب همبستگی متغیرهای برون‌گرایی، خوشایندی و وظیفه‌شناسی از نوع منفی یا معکوس هستند لذا با افزایش متغیرهای برون‌گرایی، خوشایندی و وظیفه‌شناسی، متغیر اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دختر کاهش می‌یابد و بالعکس.

همچنین با محاسبه‌ی ضریب تعیین (V) ملاحظه می‌شود، ۱۳/۶ درصد از واریانس نمرات روان‌رنجورخویی با واریانس نمرات اعتیاد به اینترنت دانشجویان دختر مشترک است. همینطور ملاحظه می‌شود که ۱۲/۹ درصد از واریانس نمرات برون‌گرایی با واریانس نمرات اعتیاد به اینترنت دانشجویان دختر مشترک است. همچنین ۱۶ درصد از واریانس نمرات خوشایندی با واریانس نمرات اعتیاد به اینترنت دانشجویان دختر همپوشانی دارد و در آخر ۲۷ درصد از واریانس نمرات وظیفه‌شناسی با واریانس نمرات اعتیاد به اینترنت دانشجویان دختر مشترک می‌باشد.

جدول ۳- محاسبه‌ی ضریب همبستگی پیرسون و اعتبار آماری آن به منظور بررسی رابطه‌ی بین ویژگی‌های شخصیتی NEO و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان پسر و دختر.

متغیرها	ضریب همبستگی Rxy	ضریب تعیین V	سطح معناداری P
روان‌رنجورخویی	۰/۴۵	٪۲۰/۲۵	۰/۰۱
برون‌گرایی	-۰/۳۳	٪۱۰/۸	۰/۰۱
گشودگی	-۰/۰۶۶	٪۰/۴۳	۰/۳۴۷
خوشایندی	-۰/۲۸	٪۷/۸۴	۰/۰۱
وظیفه‌شناسی	-۰/۵۰	٪۲۵	۰/۰۱

N=۲۱۱

با توجه به جدول ۳ از بین ویژگی‌های شخصیتی NEO، بین ویژگی‌های روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی، خوشایندی و وظیفه‌شناسی با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان پسر و دختر رابطه‌ی معنی‌دار وجود دارد و ضرایب حاصل برابر است با ویژگی روان‌رنجورخویی با اعتیاد به اینترنت دانشجویان دختر و پسر ۰/۴۵، ویژگی برون‌گرایی با اعتیاد به اینترنت دانشجویان دختر و پسر -۰/۳۳، ویژگی خوشایندی با اعتیاد به اینترنت دانشجویان دختر و پسر ۰/۲۸- و ویژگی وظیفه‌شناسی با اعتیاد به اینترنت دانشجویان دختر و پسر -۰/۵۰. پس وجود رابطه‌ی معنی‌دار بین متغیرهای مذکور تایید می‌شود.

همچنین با محاسبه‌ی ضریب تعیین (V) ملاحظه می‌شود، ۲۰/۲۵ درصد از واریانس نمرات روان‌رنجورخویی با واریانس نمرات اعتیاد به اینترنت دانشجویان، ۱۰/۸ درصد از واریانس نمرات برون‌گرایی با واریانس نمرات اعتیاد به اینترنت دانشجویان، ۷/۸۴ درصد از واریانس نمرات خوشایندی با واریانس نمرات اعتیاد به اینترنت دانشجویان و ۲۵ درصد از واریانس نمرات وظیفه‌شناسی با واریانس نمرات اعتیاد به اینترنت دانشجویان مشترک می‌باشد. حال در ادامه با استفاده از تحلیل رگرسیون همزمان و گام به گام، تاثیر هر یک از ویژگی‌های شخصیتی NEO، در اعتیاد دانشجویان به اینترنت را مورد بررسی قرار می‌دهیم. در ارتباط با نتایج تحلیل رگرسیون همزمان اعتیاد به اینترنت در دانشجویان بر حسب مقیاس‌های متغیرهای پیش‌بین، ضریب حاصل ۰/۵۵ و معنی‌دار است. همچنین با محاسبه‌ی ضریب تعیین (R^2) ملاحظه می‌شود که با ورود تمامی متغیرهای پیش‌بین ۳۰ درصد تغییرات اعتیاد به اینترنت دانشجویان دختر و پسر را می‌توان تبیین کرد.

جدول ۴- محاسبه‌ی ضرایب حاصل از تحلیل رگرسیون همزمان اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دختر و پسر بر حسب متغیرهای وارد شده

متغیرهای اعتیاد به اینترنت	B	خطای معیار S_E	Beta	تی	سطح معنی‌داری P	ضریب همبستگی تفکیکی
مقدار ثابت	۵۱/۰۲۵	۱۲/۲۲۴		۴/۱۷۴	۰/۰۱	
روان‌رنجورخویی	۰/۴۶۵	۰/۱۲۴	۰/۲۷۴	۳/۷۳۶	۰/۰۱	۰/۲۵
برون‌گرایی	۰/۰۷۵	۰/۱۷۳	۰/۰۳۵	۰/۴۳۱	۰/۶۶۷	۰/۰۳۱
تجربه‌پذیری	۰/۰۹۸	۰/۱۷۰	۰/۰۳۶	۰/۵۷۸	۰/۵۶۴	۰/۰۴۱
خوشایندی	-۰/۰۷۱	۰/۱۷۴	-۰/۰۳۰	-۰/۴۰۷	۰/۶۸۴	-۰/۰۲۹
وظیفه‌شناسی	-۰/۷۵۱	۰/۱۵۷	-۰/۳۷۵	-۴/۷۷۴	۰/۰۱	-۰/۳۲
جنسیت	-۰/۰۶۰	۱/۵۷۱	۰/۰۰۲	-۰/۰۳۸	۰/۹۷۰	۰/۰۰۳

با توجه به نسبت تی ملاحظه می‌شود که تی محاسبه شده در مورد متغیرهای روان‌رنجورخویی و وظیفه‌شناسی معنی‌دار است. بنابراین بین متغیرهای مذکور با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد. با محاسبه‌ی ضریب همبستگی تفکیکی نیز ملاحظه می‌شود که رابطه‌ی بین روان‌رنجورخویی با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان با حذف اثر سایر متغیرهای پیش‌بین ۰/۲۵ و رابطه‌ی بین وظیفه‌شناسی با اعتیاد به اینترنت دانشجویان با حذف اثر سایر متغیرهای پیش‌بین ۰/۳۲ و معنی‌دار می‌باشد.

جدول ۵- محاسبه‌ی تحلیل رگرسیون گام به گام متغیرهای پیش‌بین و رابطه‌ی آن با اعتیاد به اینترنت

در دانشجویان دختر و پسر

گام‌های رگرسیون	متغیرهای اعتیاد به اینترنت	ضریب همبستگی R	ضریب تعیین R^2	خطای معیار S_E
اول	وظیفه‌شناسی	۰/۵۰	۰/۲۴	۱۱/۲
دوم	روان‌رنجورخویی	۰/۵۴	۰/۳۰	۱۰/۶

در ارتباط با نتایج تحلیل رگرسیون گام به گام اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دختر و پسر بر حسب متغیرهای پیش‌بین، ملاحظه می‌شود که با ورود متغیر وظیفه‌شناسی در گام اول می‌توان ۲۴ درصد تغییر نمرات اعتیاد به اینترنت را تبیین کرد. در گام دوم با ورود متغیر روان‌رنجورخویی این میزان به ۳۰ درصد می‌رسد. بنابراین می‌توان گفت به ترتیب ویژگی‌های وظیفه‌شناسی و روان‌رنجورخویی بیشترین رابطه را با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دارند.

جدول ۶- محاسبه‌ی ضرایب حاصل از تحلیل رگرسیون گام به گام اعتیاد به اینترنت دانشجویان بر حسب متغیرهای وارد شده

گام‌های رگرسیون	متغیرها	B	خطای معیار S_E	Beta	تی	سطح معنی‌داری P	ضریب همبستگی تفکیکی
اول	مقدار ثابت	۸۱/۴۴۹	۶/۰۴۵		۱۳/۴۷۳	۰/۰۱	
	وظیفه‌شناسی	-۰/۹۹۰	۰/۱۲۴	-۰/۴۹۴	-۸/۰۱۰	۰/۰۱	-۰/۴۹
دوم	مقدار ثابت	۵۳/۴۷۸	۹/۰۲۲		۵/۹۲۸	۰/۰۱	
	وظیفه‌شناسی	-۰/۷۲۲	۰/۱۳۶	-۰/۳۶۰	-۵/۳۰۱	۰/۰۱	-۰/۳۵
	روان رنجورخویی	۰/۴۶۷	۰/۱۱۵	۰/۲۷۶	۴/۰۵۹	۰/۰۱	۰/۲۷

با توجه به ضرایب حاصل ملاحظه می‌شود که مقدار تی در تمام موارد معنی‌دار است و با توجه به ضرایب همبستگی ملاحظه می‌شود که متغیر وظیفه‌شناسی بیشترین رابطه را با اعتیاد به اینترنت دانشجویان دارد به طوری که با افزایش میزان وظیفه‌شناسی، اعتیاد به اینترنت در دانشجویان کاهش می‌یابد و بالعکس. همچنین پس از متغیر وظیفه‌شناسی، متغیر روان‌رنجورخویی بیشترین رابطه را با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دارد به طوری که با افزایش متغیر روان‌رنجورخویی، میزان اعتیاد به اینترنت نیز در دانشجویان افزایش می‌یابد و بالعکس.

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش به منظور بررسی اعتیاد به اینترنت و رابطه‌ی آن با ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان دانشگاه فرهنگیان شهر اردبیل صورت گرفته است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که میان روان‌رنجورخویی، برون‌گرایی و وظیفه‌شناسی با اعتیاد به اینترنت در پسران و دختران و میان خوشایندی با اعتیاد به اینترنت در دختران و پسران (به صورت کلی) رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد. همچنین متغیر وظیفه‌شناسی و سپس متغیر روان‌رنجورخویی به ترتیب بیشترین رابطه را با اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دارند. به طوری که با افزایش وظیفه‌شناسی میزان اعتیاد به اینترنت در دانشجویان کاهش می‌یابد و بالعکس. با افزایش شدت روان‌رنجورخویی هم میزان اعتیاد به اینترنت در دانشجویان افزایش می‌یابد و بالعکس.

بین روان‌رنجورخویی و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دختر و پسر (به صورت کلی) همبستگی معنی‌داری وجود دارد. همچنین با تحلیل رگرسیون هم‌زمان و گام به گام نیز، این رابطه در دانشجویان معنی‌دار می‌باشد. نتایج حاصل با پژوهش ولفرد و دال هم‌خوانی دارد (Wolfradt & Doll, 2001).

افراد روان‌رنجور با میزان بالا، دارای برخی ویژگی‌های متمایز هستند که عبارتند از: اضطراب، خشم، افسردگی، کمرویی، برانگیختگی و تکانشگری. آن‌ها درجه‌های انطباق ضعیف‌تری با دیگران دارند و از لحاظ عاطفی بی‌ثبات هستند. این ویژگی‌ها می‌تواند موجب شود فرد توانایی درگیر شدن با چالش‌ها و مشکلات را به صورت کارآمد و فعال نداشته باشد و برای رهایی از این سلسله ویژگی‌های ناخوشایند به سوی وابستگی به

اینترنت و فضای مجازی تغییر جهت بدهد. بین برون‌گرایی و اعتیاد به اینترنت در هر سه گروه نمونه مورد مطالعه (دانشجویان پسر، دانشجویان دختر و دانشجویان دختر و پسر در کل) همبستگی معنی‌داری وجود دارد، ولی در تحلیل رگرسیون هم‌زمان و گام به گام رابطه‌ی معنی‌داری کشف نشد. نتایج حاصل با پژوهش آنولی و همکارانش هم‌خوانی دارد ولی با نتایج تحقیق جکسن، ژنگ و سو ناهم‌خوان است (Anolli et al., 2012; Wang et al., 2005) تبیینی که می‌توان با این نتایج به آن اشاره کرد این است که برون‌گرایی در وهله نخست چندان تاثیری بر کشیده شدن دانشجویان به سوی اعتیاد به اینترنت ندارد. با این حال افرادی با میزان برون‌گرایی بالا که افرادی با ویژگی‌های: فعال، معاشراتی، پر حرف، پر شور و خوش‌گذران هستند، شانس کمتری در حرکت به سوی اعتیاد به اینترنت دارند. بین گشودگی به تجربه و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون هم‌زمان و گام به گام در هیچ یک از سه گروه نمونه مورد مطالعه (دانشجویان پسر، دانشجویان دختر و دانشجویان پسر و دختر در کل) رابطه‌ی معنی‌داری وجود ندارد. نتایج حاصل با پژوهش دانشگاه تنسی آمریکا هم‌خوانی کاملی دارد، ولی با نتایج پژوهش صورت گرفته در استونیا ناهم‌خوان است (Kalmus et al., 2011; Landers et al., 2006). تبیینی که می‌توان با این نتایج به آن اشاره کرد، این است که گشودگی به تجربه تاثیری بر کشیده شدن دانشجویان به سوی اعتیاد به اینترنت ندارد. بین خوشایندی و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دختر و دانشجویان دختر و پسر (به صورت کلی) رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد، اما میان خوشایندی و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان پسر رابطه‌ی معنی‌دار وجود ندارد. همچنین با استفاده از تحلیل رگرسیون هم‌زمان و گام به گام نیز رابطه‌ی معنی‌دار به دست نیامد. نتایج حاصل با پژوهش دانشگاه تنسی آمریکا در دانشجویان دختر و دانشجویان دختر و پسر (به صورت کلی) هم‌خوانی دارد و نتایج حاصل از دانشجویان پسر با یافته‌های پژوهش دانشگاه منچستر انگلستان هم‌خوانی دارد. افراد خوشایند (موافق) دارای برخی ویژگی‌های متمایز هستند که عبارتند از: دل‌رحمی، بخشندگی، خون‌گرمی، تواضع، اعتماد و زودباوری. به دلیل وجود برخی از ویژگی‌های مذکور از جمله اعتماد و زود باوری است که دانشجویان دختر خوشایندتر (موافق‌تر)، نمره‌ی کمی در آزمون اعتیاد به اینترنت کسب می‌کنند. به این معنی که دانشجویان دختر خوشایندتر، کمتر به سوی اعتیاد به اینترنت سوق پیدا می‌کنند. بین وظیفه‌شناسی و اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دختر و دانشجویان پسر و همچنین دانشجویان دختر و پسر (به صورت کلی) رابطه‌ی معنی‌داری وجود دارد. با استفاده از تحلیل رگرسیون هم‌زمان و گام به گام نیز رابطه‌ی معنی‌داری به دست آمد. نتایج حاصل با پژوهش‌های دانشگاه تنسی آمریکا و دانشگاه RMIT ملبورن هم‌خوانی کامل دارد. افراد وظیفه‌شناس دارای برخی ویژگی‌های متمایز هستند که عبارتند از: منظم، سخت‌کوش، وقت‌شناس، با استقامت، نمره‌ی بالا در زمینه‌های حرفه‌ای و دانشگاهی، و سوا سی، محتاط و انعطاف‌ناپذیر و قابل اعتماد بودن. به دلیل وجود برخی از ویژگی‌های مذکور است که این افراد نمره‌ی کمی در آزمون اعتیاد به اینترنت کسب می‌کنند. به این معنی که دانشجویان وظیفه‌شناس‌تر کمتر به سوی اعتیاد به اینترنت سوق پیدا می‌کنند.

در پایان پیشنهاد می‌شود برای جلوگیری از شیوع و پیشگیری از افزایش فراوانی اعتیاد به اینترنت و فضای مجازی که مشکلی کاملاً جدی و خطرناک است، تدابیری توسط سیاست‌گذاران کلان کشور نظیر اقدامات زیر انجام گیرد: آموزش استفاده از الگوی تعدیل‌شده‌ی مصرف اینترنت تحت عنوان استفاده «آگاهانه و هشیارانه». استفاده با بینشی باز و آگاهی کامل و همچنین خودآگاهی دو پایه اساسی این الگو می‌باشد. بینش و آگاهی مصرف را می‌توان با استفاده از درس سواد رسانه‌ای در مدارس و از همان پایه‌های ابتدایی به صورت مستمر در دانش‌آموزان ایجاد کرد. همچنین افزایش سطح آگاهی مدیران و مربیان مدارس و استفاده از دبیرهای مجرب حوزه‌ی رسانه در کنار اجرای هرچه بهتر این درس در مدارس الزامیست. از آن جایی که انسان سالم محور توسعه‌ی پایدار است و خانواده‌ی سالم مولد و منبع نیروی انسانی مورد نیاز جامعه‌ی سالم است، لذا نیاز است تا خدمات مشاوره‌ای در خصوص نحوه‌ی استفاده از الگوی تعدیل‌شده‌ی مصرف اینترنت، آگاهی با بستر و فرصت‌ها و تهدیدهای فضای مجازی در مدارس و در قالب برنامه‌های تلویزیونی در اختیار عموم مردم قرار گیرد؛ به ویژه در این ایام که فضای مجازی جز لاینفک زندگی و آموزش می‌باشد. برگزاری اردوهای علمی و تفریحی برای دانش‌آموزان در طول سال تحصیلی جهت ارتقای بیشتر ارتباطات میان‌فردی از دیگر پیشنهادات موجود می‌باشد.

تقدیر و تشکر

از مدیریت و بخش پژوهشی دانشگاه فرهنگیان شهر اردبیل که در زمینه‌ی توزیع آدرس پرسشنامه‌های الکترونیکی با ما همکاری نمودند و حمایتان کردند، تقدیر و تشکر می‌نماییم. لازم به ذکر است که در انجام این طرح پژوهشی از هیچ نهاد دولتی یا غیردولتی کمک مالی دریافت نگردیده و موضوع طرح با منافع نویسندگان ارتباطی نداشته است.

منابع

- شایق، سمیه؛ آزاد، حسین؛ بهرامی، هادی (۱۳۸۸). بررسی اعتیاد به اینترنت و رابطه‌ی آن با ویژگی‌های شخصیتی در نوجوانان تهران، مجله‌ی علمی پژوهشی اصول بهداشت روانی، ص ۱۴۹-۱۵۸.
- انجمن روان‌پزشکی آمریکا (۲۰۱۹). راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی (ویراست پنجم). چاپ هشتم. تهران: نشر روان.
- Amiel, T., & Sargent, S. L. (2004). Individual differences in Internet usage motives. *Computers in Human Behavior*, 20(6), 711–726.
- Anolli, L., Villani, D., & Riva, G. (2005). Personality of people using chat: An on-line research. *CyberPsychology & Behavior*, 8(1), 89–95.
- Beard, K. W., & Wolf, E. M. (2001). Modification in the proposed diagnostic criteria for Internet addiction. *Cyberpsychology and Behavior*, 4(3), 377–383. <https://doi.org/10.1089/109493101300210286>
- Floros, G., & Siomos, K. (2014). Excessive Internet Use and Personality Traits. *Current Behavioral Neuroscience Reports*, 1(1), 19–26. <https://doi.org/10.1007/s40473-014-0006-1>
- Garousi, T. (1998). Norming NEO personality test and analytic studying of characters and its structure in Iran universities students (Doctoral dissertation, Dissertation]. Tehran: Tarbiat Modarres University, College of psychology).
- Hughes, A. L., & Palen, L. (2009). Twitter adoption and use in mass convergence and emergency events. *International journal of emergency management*, 6(3-4), 248-260.
- Jess, F., & Gregory J. Feist. (2013). theories of personality. *Journal of Chemical Information and Modeling*, 53(9), 1689–1699.
- Kalmus, V., Realo, A., & Siibak, A. (2011). Motives for internet use and their relationships with personality traits and socio-demographic factors. *Article in Trames Journal of the Humanities and Social Sciences*. <https://doi.org/10.3176/tr.2011.4.04>
- Kuss, D. J., Griffiths, M. D., & Binder, J. F. (2013). Internet addiction in students: Prevalence and risk factors. *Computers in Human Behavior*, 29(3), 959–966. <https://doi.org/10.1016/j.chb.2012.12.024>
- Landers, R. N., & Lounsbury, J. W. (2006). An investigation of Big Five and narrow personality traits in relation to Internet usage. *Computers in human behavior*, 22(2), 283-293.
- Marmion, J.-F., & Chiche, S. (2016). Dsm-5. In *Troubles mentaux et psychothérapies*.
- McCrae, R., & Costa, P. (2003). *Personality in adulthood: A five-factor theory perspective*.
- Ryan, T., & Xenos, S. (2011). Who uses Facebook? An investigation into the relationship between the Big Five, shyness, narcissism, loneliness, and Facebook usage. *Computers in human behavior*, 27(5), 1658-1664.
- Wang, J. L., Jackson, L. A., Zhang, D. J., & Su, Z. Q. (2012). The relationships among the Big Five Personality factors, self-esteem, narcissism, and sensation-seeking to Chinese University students' uses of social networking sites (SNSs). *Computers in Human Behavior*, 28(6), 2313-2319.
- Widyanto, L., & McMurran, M. (2004). The psychometric properties of the internet addiction test. *Cyberpsychology and Behavior*, 7(4), 443–450. <https://doi.org/10.1089/cpb.2004.7.443>
- Wolfradt, U., & Doll, J. (2001). Motives of adolescents to use the internet as a function of personality traits, personal and social factors. *Journal of Educational Computing Research*, 24(1),
- Young, K. S. (1998). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *Cyberpsychology and Behavior*, 1(3), 237–244. <https://doi.org/10.1089/cpb.1998.1.237>